

Kugbɔnku kùa Pɔl kεle' ki de' Tit nnɔ Nà wɔngeh kugbɔnku kuu te ma bo

Tit yé Pɔl ya tonsɔnlie nɛ. Tit ña yé Suf. U teke' Yesu ki jin' nɛ ki paan' Pɔl bo. U yé unil wà freh ki tùɔreh mimaam nɛ. Nen bo nɛ Pɔl cère' Tit te Kret ya du ni ñɔ wɔ ní gènde Kristo ya taanl là te len nnɔ ya ciɛnb be ní li likeh litaanl nnɔ ya nib.

U kεle' Kristo ya taanl ya ciɛnb li fuobe ma bo (1:5-16) nin bi li likeh litaanl nnɔ ma bo nin bi li wɔknh bijɔb nin bipiib nin binacenfɛnb nin ijɛciɛn nin iyonbe bi li fuobe ma bo (2:1-15).

Ni ya puoli bó nɛ u tɔke' Kristo yɔ li fuobe ma bo nin u li tien ma kí lɔke bà wɔknh miwɔknm mà ña kpe sɛn nnɔ. Yesu Kristo kpo' ñɔ wɔ ní ñen nisaal kε nisaal ibiere ni nɛ (2:14).

Ifuonde

¹ Min Pɔl, n yé Uwien ya tonsɔnl nɛ, ki yé *Yesu Kristo ya tond. Uwien nɛ ye ní tore u gènde' binib bà nnɔ be ní tùɔre kí teke wɔ kí ji, kí cère be ní bɛnde tigbɛmɔnt tà te Uwien ya sɛn ni,

² kí li ñmɔbe lidɛndɛnl kí ye bi li lɛ limiel là ña ñmɔbe gbenm. Uwien wà ña nɛndeh nɛ là pùon' haali uyo bo ki ye u li tien nnɔ.

³ Ti'Nmienl Uwien là sien' uyo wà nnɔ nɛ ki cère' binib bɛnde' u'gber kí ñe n tɔkeh tigber tà nnɔ bo. Wɔn nɛ de' nni usen n tɔkeh tigber nnɔ.

4 Tit, n kiεh kugbənku kuu nɔ́ n̄ de sin ne. A yé n'bumənk kí ñε ti ñməbe mitekjibaabm mà nnɔ́ bo ne. Baa Uwien nin ti'Ñmiεnl *Yesu Kristo n̄ juoke ñε, kí de ñε uyεnduɔn.

Polye Tit n̄ gènde Kristo ya táan ya ciεnb

5 N dàan' ñε Kret ya dekl bo ñɔ́ á sən kí tonde lituonl là sien' ne, kí gènde binib bà li yé Kristo ya táan ya ciεnb idu yà ke te lidekl nnɔ́ bo ni ten n là tɔke' ñε ma bo nnɔ́.

6 Kristo ya taanl ya ciεn li yé unil wà ña ñməbe biil ne, kí li ñməbe upii uba, u'bumu n̄ li yé mubumu müa ñməbe mitekjim, ka yé sənsənd, ka yé yufaadenb ñɔ́ nil la le u li dule nà bo kí biin bε.

7 Kristo ya taanl yaab ya sənlierl sənh Uwien ya tuonl ma nnɔ́ n̄ kpe u la li ñməbe biil ne, ki la li ñməbe gbengt, ki la li yé benpiebdaan, ki la taa' u'ba ki de' daam, ki la li ñməbe jer, ki la jinh pɔnt.

8 Ama wɔ́ n̄ li yé wà teknh bicεnb, kí li yie mimənm ya tienm, kí li ñməbe miyεnm, kí li cuube, kí li teh nà səngreh Uwien ya yεnm, kí li coh u'ba,

9 kí li pe tigber tà kpe be n̄ teke tù kí ji nnɔ́ bo mənəmənm ten bi wəknh wɔ́ tù ma bo. Nnɔ́ ne u li freh kí li sureh binib kí ñε miwəknm mà cuube nnɔ́ bo, kí fre kí wuən bà niesh nin wɔ́ nnɔ́ bi ture' ma bo.

10 Binib bà yεbe ne yé biyufaadenb, ki lienh gbeñfəñnm, ki lereh binib. Binib bà teh nnɔ́ səbe ki yé Sufmbε ne.

11 A pien binib bugbən, kime bi wəknh miwəknm mà ña kpe be n̄ li wəknh mè ne, ki tulndeh idencen iba ya nib ke. Tipɔnt ya jim bo ne bi teh nnɔ́.

12 Bi'du ya yεnfodaan uba mənən là len' bi'bo ki ye:
«Kret yaab tuu ki nəndeh ne,

ki bre tən muwənbiiμu,
ki yé ikpaayuon,
ki maaleh ujin baba bo.»

¹³ U là len' nà nnə yé imòn ne. Nən bo, mónde bi'bo inun ŋɔ be ní li ŋməbe mitekjimòn̄m,

¹⁴ ki la tuuke *Sufmbε ya gbeyiɛnkaar bo, ki la tuuke binib bà wie' tigbemòn̄t ya sən blinh iwəb yà nnə bo.

¹⁵ Jier tuba ŋa yé kuəl binib bà ya fəl bo ŋa ŋməbe jɔknt bo. Ama binib bà ya fəl bo ŋməbe tijɔknt, ba teke' Uwien ki jin' nnə, tijier tubambε yé bi'bo likuəl ne. Bi'yenmaale ŋa mən ne ba ní fre kí bənde nà mən mɔ.

¹⁶ Bi lienh ki teh bi bən Uwien ne, ama bi teh nà nnə wəngeh ki teh ba bən wə. Bi ŋməbe isensen ne, ka tuo' Wien ya ŋəbu bō, ka ní fre kí tien nà mən.

2

Ijɛciɛn nin ipiiciɛn nin bifɛnb nin iyonbe bi li te ma bo

¹ Sin wən, li wəknh miwəknm mà cuube tən bi wəkn' ŋe ma bo.

² Təke ijɛciɛn kí ye yè ní li coh i'ba tibont kε ni, kí li yé binib bà bi boh bε, kí li ŋməbe miyɛnm, kí li ŋməbe mitekjimòn̄m nin miyiem nin kuminku.

³ Təke ipiiciɛn mə kí ye yè ní li ŋməbe binib bà pε Uwien ya sən bo ya tetem, ki la li lienh təb bo fənfənm, ki la taa' bi'ba ki de' daam, kí li ŋməbe igbiermənmən.

⁴ Nnə ne ɿ li freh ki gbiereh bipiijɛfɛnb bε ní li yíe bi'cιeb, kí li yíe bi'bumu,

⁵ kí li ŋməbe miyɛnm, ki la teh sənsəndl, kí li likeh uluo bo ya tūon mənmənm, kí li yé bipiininmòn̄b,

kí li boh bi'ciεb, ñɔ uba la lε u li dule nà bo kí len Uwien ya gber bo fənfənm.

⁶ Li gbieren binacenfənb mə bε ní li ñməbe miyənfuom

⁷ tibont kε ni. Sin bugben ní li teh nà mən ñɔ bitəb mə ní paan a teh ma bo. Li wəknh binib Uwien ya gber ni'donbó ñɔ binib kε ní li boh miwəknm nnɔ.

⁸ Li lienh milenm mà cuube ñɔ bi la niəh nin ñε, ñɔ ife ní cuo bà ña yie ti'gber, kime ba ní lε bi li dule nà bo kí len ti'bo fənfənm.

⁹ Təke iyonbe kí ye yí ní li tuonh i'cənbaambə ya ñuən bō tibont kε ni, kí cère i'cənbaambə ya yənm ní li sənge i'bo, ki la yienh bi ye bà,

¹⁰ ki la suh bi'bont, kí li yé binimənb uyo kε ñɔ kí li selndeh ti wəknh miwəknm mà Uwien ti'Nmienl ya sən bo nnɔ.

Uwien ya juokm bo ne u ñmiendeh binib

¹¹ Uwien cère' ti laa' u'juokm mà bo u ñmiendeh binib kε nnɔ.

¹² Mijuokm nnɔ ne cèreh ti wiənh nà kε piendeh te Uwien bo ya paanm, ki cèreh ti'mənkú ña kəh uñendun ya nib fe tibont tā nnɔ ni, ki cèreh ti coh ti'ba uñendun wuu ni, ki teh nà cuube, ki pε Uwien bo mənmənm,

¹³ ki gu lidəndənl là li de te uyənsənge nnɔ ya daali. Nən daali ne ti'Wencien, *Yesu Kristo, ti'Nmienl li ñən u'kpiēke upaan bo.

¹⁴ Tinbi bo ne u kpo' ñɔ wə ní ñən te itùonbierε kε ni, kí tien te linibol là ña ñməbe jəknt, ki yé u'yaal, li'nun mən lè ní li tuu ki teh nà mən.

¹⁵ Kí ñε a'cient bo, a li len nnɔ ne, kí sure binib, kí gbieren bε, ki la cère uba ní yinde ñε.

3

Kristo yə li te ma bo

¹ Tiere Kristo yaab kí ye bε n̄ li tuonh gobina nin tibuur ya ciənb ya n̄uən bó, kí li boh bε, kí li yé binib bà bonde' bε n̄ li teh nà mən,

² ki la lienh nib bo fənfənm, ki la kənh jər, kí li teh tinimənt, kí li ȳmə nin binib ke.

³ Kimə uyo uba tinbi mənən là yé ijər nε, ka boh Wien, ki yé binib bà tūre', ki taa' ti'ba ki de' tibont tà ti fε tū, tī'mənku kəh tu'ni nnə. Ti là teh mibiərm nε, ki ponbeh təb, ki yé binib bà ba yíe ti'nu, nε ti'mə ȳa yíe təb ya nu.

⁴ Ama Uwien ti'Nmienl wuən' te u'nimənt nin u'yíem uyo wà nnə

⁵ ne ki ȳmien' te. Na yé ti'tuonmənmən bo ne u ȳmien' te, u muə' te micecekm ne ki ȳmien' te, kí n̄e u'ñunsii wà lèbre' te nnə nin *Mifuñaanm tien' te binifənb ma nnə bo.

⁶ Ti'Nmienl *Yesu Kristo bo ne Uwien de' te *Mifuñaanm ki tī gben',

⁷ ȳo u'juokm bo u bù' te bigbəməndənb ma nnə, ti daan ki ye ti li lə limiel là ȳa ȳməbe gbenm.

⁸ Tigber tuu te nε, nən bo ne n yíe á li tūreh ki təkeh tū binib, ȳo bà teke' Uwien ki jin' nnə ya nun n̄ li mōn bε n̄ li teh nà mən. Nən ne mən, ki toreh binib.

⁹ Ama a la niəh jòrniəm, ki la niəh nin nib iyaajeyel bo, ki la kənh jər, ki la findeh *yiko bo. Nən kε yé fənm nε, ka ȳməbe torm.

¹⁰ Unil cèreh Kristo yaab boreh təb la, á gbiere wə nba. U yíe la, á gbiere wə nle. U tī yíe la, á wiə u'gbər,

11 kí li bən kí ye ni ya nitunbu tùre' nε, ki teh ibiεre, ki nuunh u'ba bo utudere.

Tigbeforkaar

12 N lá sən Atemas bii Ticik a'saan la, á ñikn kí cende nni Nikopolis ya du ni, kimε n maale' ki ye n li te nən saan nə tiwərcient ya yo.

13 Nikn kí tore Senas wà bən *yiko mənmənm nnə nin Apolos bi'sen ya jom ni, ki la cère niba ní pɔre bε.

14 Ní mən ti'təb Kristo yaab ní bənde kí ye ní kpε bi'nun ní li món bε ní li teh nà mən nε, kí li toreh uyo wà ní kpε bε ní tore, ηɔ ki la li te fənm.

15 Binib bà ke te n'saan nnə fuondeh ηε. A fuonde tinbi nin bà ke ηməbe mitekjibaabm bi yíe te nnə.

Uwien ní juoke ni'kε.

**Uwien ya Jɔtiefɛnku ya gbɔnku
The New Testament in the Ngangam language of Togo**
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngangam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngangam

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
f30fbe0b-cda1-5a60-a4ee-8be80c6caef6